

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Historia wychowania (Wykład), PG_00149893						
Kierunek studiów	Pedagogika specjalna (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2025 r.		Rok akademicki realizacji przedmiotu		2025/2026		
Poziom kształcenia	jednolite magisterskie		Grupa zajęć		Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć z obszarów nauk humanistycznych lub nauk społecznych		
Forma studiów	stacjonarne		Sposób realizacji		na uczelni		
Rok studiów	1		Język wykładowy		polski		
Semestr studiów	1		Liczba punktów ECTS		3.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki		Forma zaliczenia		egzamin		
Jednostka prowadząca	Rektor -> Wydział Nauk Społecznych						
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot		prof. dr hab. Krzysztof Jakubiak				
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu						
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	0.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30		0.0		50.0	80
Cel przedmiotu	Celem studiowania historii wychowania i myśli pedagogicznej jest zaznajomienie studentów z wielorakimi powiązaniami wychowania i myśli pedagogicznej z różnymi aspektami ludzkiej działalności (w tym kulturowej, naukowej i ideowo politycznej), rozpatrywanych na tle przemian cywilizacyjnych i ich uwarunkowań. W programie akcentowane jest zjawisko równoległego kształtowania się w przeszłości pedagogiki naukowej i różnorodnych ideologii wychowawczych (pedagogii).						

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[B.2.W.4] zna i rozumie funkcje wychowania, proces wychowania, jego strukturę, właściwości i dynamikę; zagadnienia przymusu i swobody w wychowaniu, wychowania jako wspomagania rozwoju, wychowania adaptacyjnego i emancypacyjnego, podmiotowości w wychowaniu; podstawowe środowiska wychowawcze: rodzinę, grupę rówieśniczą i szkołę; style i postawy wychowawcze; konteksty wychowania; źródła i przejawy kryzysu współczesnego wychowania; style wychowania	Student/ka zna funkcje wychowania, proces wychowania, jego strukturę, właściwości i dynamikę; zagadnienia przymusu i swobody w wychowaniu, wychowania jako wspomagania rozwoju, wychowania adaptacyjnego i emancypacyjnego, podmiotowości w wychowaniu; podstawowe środowiska wychowawcze: rodzinę, grupę rówieśniczą i szkołę; style i postawy wychowawcze; konteksty wychowania; źródła i przejawy kryzysu współczesnego wychowania; style wychowania	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[B.2.U.4] Potrafi zaprojektować działania profilaktyczne w przedszkolu, szkole lub placówce systemu oświaty	Student/ka potrafi zaprojektować działania profilaktyczne w placówkach edukacyjnych	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[B.2.U.3] Potrafi zaprojektować podstawowe zajęcia opiekuńczo-wychowawcze	Student/ka potrafi zaprojektować podstawowe zajęcia opiekuńczo-wychowawcze	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
Treści przedmiotu	[B.2.K.3] Jest gotów do samodzielnego pogłębiania wiedzy pedagogicznej	Student/ka ma gotowość do samodzielnego pogłębiania wiedzy pedagogicznej	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SK5] realizacja zadania problemowego
	Początki i rozwój historii wychowania w Europie i w Polsce w XIX i XX wieku. Historia wychowania w gdańskim ośrodku naukowym. U źródeł europejskiej praktyki i myśli pedagogicznej: narodziny ideałów wychowawczych w Starożytnej Grecji jako początek pedagogiki. Stałość i zmienność ideałów wychowania. Założenia i organizacja wychowania w starożytnej Grecji i w Rzymie. Poglądy pedagogiczne i działalność dydaktyczna sofistów. Myśl pedagogiczna Sokratesa, Platona i Arystotelesa. Kształtowanie się zawodu nauczyciela. Ewolucja organizacyjna i programowa szkoły w epoce hellenistycznej. Ideał wychowawczy i organizacja wychowania i nauczania w Rzymie. Kwintyliusz jako przedstawiciel rzymskiej myśli pedagogicznej. Początki i rozwój chrześcijańskiej myśli pedagogicznej (św. Hieronim, św. Augustyn). Ideały wychowawcze w średniowieczu, działalność oświatowa Karola Wielkiego, powstanie, rozwój i elementy dorobku szkół klasztornych, parafialnych, kościelnych. Narodziny i rozwój uniwersytetów średniowiecznych. Wpływ uniwersytetów na rozwój kultury europejskiej. Szkoła i nauczyciel w okresie Odrodzenia; pedagogika włoskiego renesansu. Rozwój renesansowej myśli pedagogicznej. Wpływ reformacji na treść europejskich ideałów wychowawczych oraz na kształt i zadania szkoły w XVI i XVII wieku. Sytuacja oświaty w Polsce o okresie Renesansu. Szkolnictwo katolickie, reformacyjne i kontrreformacyjne w Europie i w Rzeczypospolitej. Zawód nauczyciela w XV-XVII wieku. Początki i rozwój polskiej myśli pedagogicznej. Mikołaj Rej jako twórca ideału ziemianina (człowieka poczciwego). Rozwój myśli pedagogicznej w XVII wieku (J.A. Komeński i J. Locke, J. J. Rousseau). Próby reform oświatowych w Rzeczypospolitej w XVIII wieku. Komisja Edukacji Narodowej: okoliczności powstania i dorobek w sferze organizacji szkolnictwa oraz w warstwie programowej. Ideały wychowawcze szkolnictwa KEN. Wpływ KEN na rozwój zawodu nauczyciela. Sytuacja oświatowa narodu polskiego po upadku Rzeczypospolitej: wychowanie narodowe i religijne dzieci i młodzieży polskiej w okresie zaborów. Edukacja pozaszkolna jako forma obrony społeczeństwa polskiego przed wynarodowieniem. Rozwój europejskiej szkoły ludowej i średniej w XIX w. J. Dewey i ruch Nowego Wychowania. Odbudowa i rozwój szkolnictwa w latach Drugiej Rzeczypospolitej. Reforma Jędrzejewicza. Ideologie wychowawcze okresu Drugiej Rzeczypospolitej (ideologia wychowania narodowego, państwowego, obywatelskiego.). Katolicka doktryna wychowawcza. Sytuacja oświaty polskiej w okresie okupacji. Tajne nauczanie. Polityczne i organizacyjne ramy rozwoju oświaty i wychowania w latach PRL (1945-1989): ogólne cechy wychowania totalitarnego, cele polityko-oświatowej PZPR, ideologizacja i ateizacja wychowania, organizacja szkolnictwa i próby jego reformowania. Sytuacja szkolnictwa wyższego.		
	Wymagania wstępne i dodatkowe		
	Znajomość elementarnych pojęć pedagogicznych; ogólna wiedza historyczna i społeczna, wyniesiona przez studentów ze szkoły średniej		
Sposoby i kryteria oceniania osiągniętych efektów uczenia się	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
	egzamin pisemny z pytaniami (zadaniami) otwartymi	51.0%	100.0%

Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	Aries P., Historia dzieciństwa. Dziecko i rodzina w dawnych czasach, Gdańsk 1995. Bartnicka K., Szybiak I., Zarys historii wychowania, Warszawa 2001. Bobrowska-Nowak W., Zarys dziejów wychowania przedszkolnego w Polsce, Warszawa 1983. Chmaj L., Prądy i kierunki w pedagogice XX wieku, Warszawa 1962. Draus J., Terlecki R., Historia wychowania. Podręcznik akademicki, t. II, Wiek XIX i XX, Kraków 2005. Historia wychowania wiek XX, t. I, pod red. J. Miąso, Warszawa 1980. Kot S., Historia wychowania, t. 1-2, Warszawa 1996. Kupisiewicz C., Szkice z dziejów dydaktyki, Kraków 2010. Litak S., Historia wychowania. Podręcznik akademicki, t. I, Do Wielkiej Rewolucji Francuskiej, Kraków 2005. Mauersberg S., Walczak M., Szkolnictwo polskie po drugiej wojnie światowej (1944-1956), Warszawa 2005. Wołoszyn S., Dzieje wychowania i myśli pedagogicznej w zarysie, Warszawa 1964.
	Uzupełniająca lista lektur	Brodala M., Lisiecka A., Ruzikowski T., Przebudować człowieka. Komunistyczne wysiłki zmiany mentalności, Warszawa 2001. Flandrin J. L., Historia rodziny, Warszawa 1998. Delimata M., Dziecko w Polsce średniowiecznej, Poznań 2004. Dziecko w rodzinie i społeczeństwie. Dzieje nowożytne, t. II, red. K. Jakubiak, W. Jamrożek, Bydgoszcz 2002. Edukacja w warunkach zniewolenia i autonomii (1945-2009), pod red. E. Gorloff, R. Grzybowski, A. Kołakowski, Kraków 2010. Flandrin J.-L., Historia rodziny, Warszawa 1998. Grzybowski R., Przemiany historyczne ideałów wychowawczych, [w:] Zagadnienia celów edukacyjnych, pod red. J. Rutkowiak, Gdańsk 1987. Grzybowski R., Wyższe szkoły pedagogiczne w Polsce w latach 1946-1956, Gdańsk 2010. Jakubiak K., Współdziałanie rodziny i szkoły w pedagogice II Rzeczypospolitej, Bydgoszcz 1997. Jakubiak K., Wychowanie państwowe jako ideologia wychowawcza sanacji, Bydgoszcz 1994. Kryńska E. J., Mauersberg S., Indoktrynacja młodzieży szkolnej w Polsce w latach 1945-1956, Białystok 2003. Puchowski K., Jezuickie kolegia szlacheckie Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Studium z dziejów edukacji elit, Gdańsk 2007.
	Adresy eZasobów	
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania		
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy	

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.